

Nr 23

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1972: 37 angående högre teknisk utbildning och forskning i Luleå jämte motioner.

Propositionen

I propositionen 1972: 37 har Kungl. Maj:t under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för en utbyggnad av utbildnings- och forskningsorganisationen vid högskolenheten i Luleå,

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta professurer enligt vad som förordats i propositionen.

I propositionen föreslås, på grundval av statsmakternas principbeslut år 1970 (prop. 1970: 88, SU 1970: 133, rskr 1970: 296), att en utbildnings- och forskningsorganisation med geoteknologisk inriktning byggs upp vid högskolenheten i Luleå under perioden 1972/73—1976/77 och att samtidigt den gruvinriktade delen av sektionen för bergsvetenskap vid tekniska högskolan i Stockholm avvecklas. I överensstämmelse med vad organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland föreslagit avses den geoteknologiska verksamheten i Luleå bli organiserad inom två institutioner med inriktning mot mineral- och prospekteringsteknik samt berg- och anläggningsteknik. Nio tjänster som professor föreslås inrättade vid högskolenheten i Luleå budgetåren 1974/75—1976/77. Vidare avses en tjänst som biträdande professor bli inrättad vid högskolenheten under samma period.

I propositionen föreslås vidare att utbildningen vid den geoteknologiska utbildningslinjen i Luleå inleds med 50 studerande läsåret 1972/73 och att intagningskapaciteten successivt byggs ut till 100 nybörjarplatser läsåret 1975/76.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 696 av herr Stridsman m. fl. (c, fp, m) i vad avser hemställa att riksdagen uttalar att organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland ges sådana direktiv att först högskolenheten i Luleå skyndsamt byggs upp till slutgiltig storlek,

1972: 1100 av herr Gustafsson i Byske (c) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t

1. understryker det brådskande behovet av en teknisk högskoledel i Skellefteå innefattande institutioner för finmekanik samt teknisk/ekonomisk utbildning,

2. anhåller att en utbildningsenhet för s. k. företagsingenjörer med yrkesteknik som specialitet kommer till stånd i Skellefteå,

1972: 1174 av herrar Ångström (fp) och Larsson i Umeå (fp) vari hemställs

1. att riksdagen fattar beslut om att lokalisera en institution för högre teknisk utbildning och forskning i finmekanik till Skellefteå,

2. att det fortsatta utredningsarbetet om en yrkesteknisk högskoleutbildning (YTH) inriktas på en lokalisering till Skellefteå även av denna utbildning och att beträffande fördelarna av en samordnad uppbyggnad av den högre tekniska utbildningen i finmekanik verksamheten vid industriella utvecklingscentret (IUC) och YTH beaktas,

1972: 1661 av herr Dahlberg m. fl. (s, c, fp, m) vari hemställs att utöver de av Kungl. Maj:t i propositionen 1972: 37 föreslagna professorerna även en biträdande professur i berg- och gruvmaskinteknik inrättas från den 1 juli 1974 vid tekniska högskolenheten i Luleå.

Utskottet

Statsmakterna fattade år 1970 principbeslut om att högre teknisk utbildning och forskning skulle förläggas till övre Norrland (prop. 1970: 88, SU 1970: 133, rskr 1970: 296). Därvid framhölls bl. a. att utbyggnaden av den högre utbildningen är ett viktigt led i strävandena att skapa en allsidig samhällsservice i hela landet och att tillkomsten av högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland skulle innebära en betydande stimulans för samhällsutvecklingen i landsdelen. Nämda principbeslut innebar att en ny teknisk utbildnings- och forskningsenhet skulle byggas upp i Luleå. Vid planeringen av enheten skulle man utgå från dels att en maskinteknisk utbildningslinje med tillhörande forskningsorganisation skulle byggas upp, dels att en del av sektionen för bergsvetenskap vid tekniska högskolan i Stockholm skulle flyttas till Luleå. Vidare borde prövas om skäl och förutsättningar fanns för att senare ytterligare differentiera den högre tekniska utbildningen i Luleå. Slutligen skulle det fortsatta utredningsarbetet inriktas på att högre teknisk utbildning skulle anordnas även i Skellefteå/Umeå-området.

På grundval av förslag i propositionen 1971: 59 (UbU 1971: 17, rskr 1971: 174) fattades vid fjolårets riksdag beslut om att en högskolenhet den 1 juli 1971 skulle inrättas i Luleå och att en maskinteknisk utbild-

nings- och forskningsorganisation där skulle byggas upp med början läsåret 1971/72.

I den nu förevarande propositionen 1972: 37 har Kungl. Maj:t lagt fram förslag om fortsatt utbyggnad av utbildnings- och forskningsorganisationen vid högskolenheten i Luleå. Vid bifall till detta förslag kommer en geoteknologisk utbildningslinje att anordnas i Luleå, till vilken linje intagning planeras ske första gången hösten 1972. Denna utbildningslinje avses omfatta studieinriktningen mineral- och prospekterings-teknik samt fr. o. m. läsåret 1974/75 även studieinriktningen berg- och anläggningsteknik. Propositionen innebär vidare att någon ytterligare intagning inte sker vid studielinjen för gruv- och mineralteknik vid tekniska högskolan i Stockholm. I propositionen behandlas ingående vissa avvecklingsfrågor som äger samband med att delar av sektionen för bergsvetenskap vid tekniska högskolan i Stockholm omlokaliseras till Luleå.

Kungl. Maj:t hemställer om bemyndigande att under budgetåren 1974/75—1976/77 inrätta nio professurer vid högskolenheten i Luleå. Av propositionen framgår vidare att föredragande statsrådet har för avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att inrätta en tjänst som biträdande professor i bergmekanik fr. o. m. budgetåret 1974/75.

I motionen 1972: 1661 framförs yrkande om att utöver nämnda tjänster som professor och biträdande professor skall tillkomma en biträdande professur i berg- och gruvmaskinteknik. I motionen 1972: 696 yrkas såvitt nu är i fråga att riksdagen skall göra ett uttalande beträffande skyndsam utbyggnad av högskolenheten i Luleå.

I likhet med de sistnämnda motionärerna anser utskottet det betydelsefullt att högskolenheten i Luleå byggs ut så att nya studiealternativ där kan erbjudas de studerande. Genom förslagen i den nu förevarande propositionen har önskemålen i motionen 1972: 696, vilken motion väcktes under den allmänna motionstiden, om en fortsatt och snabb utbyggnad av högskolenheten i Luleå i väsentliga delar blivit tillgodosedda och bör enligt utskottets mening inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot de förslag Kungl. Maj:t för fram i propositionen. Detta innebär att utskottet ansluter sig bl. a. till propositionen i vad den gäller högre tjänster. Utskottet är sålunda inte berett att tillstyrka det i motionen 1972: 1661 framförda förslaget om en biträdande professur.

Organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland har i sitt betänkande II angående den nu behandlade frågan om geoteknologi i Luleå anfört att kommittén ämnar återkomma till de delar av utredningsuppdraget som ännu ej slutförts. Dessa delar avses preliminärt beröra a) högre teknisk utbildning i Umeå/Skellefteå-området, bl. a. kemiteknisk, finmekanisk och teknisk-ekonomisk

utbildning, b) ytterligare differentieringsmöjligheter av utbildningen och forskningen vid högskolenheten i Luleå, bl. a. inom samhällsbyggnadsområdet och c) de organisatoriska formerna för den högre tekniska utbildningen och forskningen i övre Norrland. Mot bakgrund bl. a. av vad organisationskommittén sålunda upplyst beträffande sitt fortsatta arbete avseende högre teknisk utbildning i Umeå/Skellefteåområdet och då organisationskommitténs utredningsarbete och ställningstaganden inte bör föregripas är utskottet för sin del inte berett att ansluta sig till yrkandena i motionerna 1972: 1100 och 1972: 1174 beträffande teknisk högskoleutbildning i Skellefteå.

I de nämnda motionerna förs därjämte fram yrkanden om s. k. yrkesteknisk högskoleutbildning i Skellefteå. Genom beslut den 8 juli 1971 har Kungl. Maj:t utfärdat tilläggsdirektiv till 1968 års utbildningsutredning (U 68). Enligt dessa skall U 68 vid utformningen av det eftergymnasiala utbildningssystemet närmare överväga behovet av sådan utbildning som yrkesutbildningsberedningen (YB) föreslagit under benämningen yrkesteknisk högskoleutbildning. På grund härav avstyrker utskottet de ifrågavarande yrkandena i motionerna 1972: 1100 och 1972: 1174.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner i propositionen 1972: 37 förordade riktlinjer för en utbyggnad av utbildnings- och forskningsorganisationen vid högskolenheten i Luleå,
2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att inrätta professurer enligt vad som förordats i propositionen 1972: 37,
3. att riksdagen avslår motionen 1972: 1661 angående en tjänst som biträdande professor,
4. att riksdagen avslår motionen 1972: 696 i vad avser visst uttalande,
5. att riksdagen beträffande teknisk högskoleutbildning i Skellefteå avslår motionerna 1972: 1100 och 1972: 1174 i denna del,
6. att riksdagen beträffande s. k. yrkesteknisk högskoleutbildning i Skellefteå m. m. avslår motionerna 1972: 1100 och 1972: 1174 i denna del.

Stockholm den 27 april 1972

På utbildningsutskottets vägnar

JAN-ERIK WIKSTRÖM

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Wikström (fp), Mårtensson (s), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), herr Berndtson i Linköping (vpk), fru Söder (c), herrar Svensson i Kungälv (s), Jonsson i Alingsås (fp), fröken Andersson i Stockholm (c), fru Laag (s) och herr Strindberg (m).